

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (RP 197/2024 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Katariina Särkänne, arbets- och näringsministeriet
- arbetslivsprofessor, äldre forskare Iivo Vehviläinen, Helsinki Graduate School of Economics
- jurist Jani Kostiainen, Energimyndigheten
- direktör Veli-Pekka Saajo, Energimyndigheten
- ledande sakkunnig Joonas Norr, Konkurrens- och konsumentverket
- ekonomi- och vice verkställande direktör Noora Neilimo-Kontio, Caruna Ab
- verkställande direktör Jorma Myllymäki, Elenia Oy
- utvecklingschef Pasi Lintunen, Fingrid Datahub Oy
- direktör, försäljning och kundservice Anu-Elina Hintsa, Helen Ab
- verkställande direktör Pasi Kuokkanen, Energianvändare i Finland rf
- ledande expert Riina Heinimäki, Finsk Energiindustri rf
- verksamhetsledare Toivo Hurme, Lokalkraft rf
- verksamhetsledare Marju Silander, Finlands Egnahemsförbund rf
- professor Pertti Järventausta.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Fortum Markets Oy
- Helen Elnät Ab
- Energiakaupungit ry
- Konsumentförbundet rf
- Finlands Fastighetsförbund rf
- Finlands Närenergiförbund rf
- Suomen Perimistoimistojen Liitto ry.

Inget yttrande av

Betänkande

- Fingrid Abp.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal ändras.

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att genomföra de åtgärder som arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp för smarta nät publicerade i sin slutrapport. Med hjälp av åtgärderna kan ett smart elsystem främja kundernas möjligheter att aktivt delta på elmarknaden och främja leveranssäkerheten. Sådana åtgärder är den föreslagna samfaktureringen, samordning av distributionsnätsavgifternas strukturer och marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukarna.

Ett annat syfte med propositionen är att trygga konsumentens ställning på elmarknaden genom att begränsa tiden för ikraftträdande av ett nytt elförsäljningsavtal som ingåtts genom distansförsäljning samt att sätta i kraft en bestämmelse i elmarknadsdirektivet där det föreskrivs om avgifter för uppsägning av elförsäljningsavtal med fast pris som är i kraft viss tid.

Ett mål är att förtydliga den gällande regleringen i fråga om de bestämmelser i elmarknadslagen som hänför sig till definitionen av anslutningsledning och nätinnehavarens anslutningsskyldighet. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om ersättning som betalas för el från förnybara energikällor som tillförs nätet i direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor ska sättas i kraft.

Förslagen hänför sig delvis till genomförandet av målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering att öka flexibiliteten på detaljmarknaden för el samt att samordna en flexibel produktion och konsumtion och förbättra systemintegrationen genom flexibilitets- och lagringslösningar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. De bestämmelser som gäller samfakturerings och marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukare föreslås dock träda i kraft först den 1 september 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Bakgrunden till propositionen är många olika mål som hänför sig till utvecklingen av elmarknaden och genomförandet av EU-lagstiftningen. Först och främst genomförs genom propositionen de åtgärder som den av arbets- och näringsministeriet tillsatta arbetsgruppen för smarta nät föreslagit i sin slutrapport och genom vilka kundernas möjligheter att delta på elmarknaden och leveranssäkerheten för el främjas. Å andra sidan strävar man efter att förbättra konsumentskyddet på elmarknaden genom bestämmelser om tidpunkten för när elavtal träder i kraft och uppsägnings-

Betänkande

tider för avtal med fast löptid och fast pris. Dessutom preciseras bestämmelserna i fråga om definitionen av anslutningsledning och nätinnehavarnas anslutningsskyldighet, och genomförandet av RED II-direktivet kompletteras när det gäller ersättning för el från förnybara energikällor som tillförs nätet.

Ekonomiutskottet välkomnar målen för den föreslagna regleringen både med tanke på stärkandet av kundernas ställning och med tanke på en fungerande elmarknad. Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med de ändringar som anges nedan i motiveringen till detta betänkande och som särskilt hänför sig till behovet av att slopa den föreslagna regleringen om samfaktureringsreglering.

Bedömning av de viktigaste förslagen

Samfaktureringsreglering

Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har sakkunniga satt fokus på bestämmelserna om samfaktureringsreglering. Syftet med propositionen är att möjliggöra samfaktureringsreglering av avgifterna för elförsäljning och eldistribution. Kunden skulle ha möjlighet att välja en gemensam faktura i stället för en separat faktura. Detta gäller dock inte stora elanvändare. En detaljförsäljare ska kunna välja om den erbjuder samfaktureringsreglering och nätinnehavarna är skyldiga att medverka i detta. Närmare bestämmelser om samfaktureringsreglering får utfärdas genom förordning av statsrådet, och även Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de villkor som ska tillämpas mellan distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren vid samfaktureringsreglering.

Bakgrunden till förslaget till bestämmelser om samfaktureringsreglering är målet att underlätta slutförbrukarens möjlighet att få en mer enhetlig bild av sina elkostnader jämfört med separat faktureringsreglering. Å andra sidan erbjuder en del distributionsnätinnehavare redan i nuläget möjlighet till samfaktureringsreglering. Detta har i praktiken skett utifrån en bolagsspecifik avtalsmodell. Samfaktureringsreglering har dock inte använts i stor utsträckning i fall där detaljförsäljare och nätbolag inte hör till samma koncern.

Ett problem med regleringen av samfaktureringsreglering är att i synnerhet kreditförlustrisken fördelas mellan detaljförsäljaren och nätinnehavaren. Åsikterna går starkt isär såväl mellan detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som mellan olika nätinnehavare. I samband med beredningen av regleringen har alternativa modeller undersökts i fråga om fördelningen av kreditförlustrisken.

Enligt modellen i propositionen är kreditförlustrisken fördelad mellan detaljförsäljaren och distributionsnätinnehavaren och nätinnehavaren har en exponering mot kunderna i relation till sina fordringar. Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har dock ett centralt problem varit att den föreslagna modellen kan försämra nätinnehavarens möjligheter att hantera sina fordringar när en detaljförsäljare sköter indrivningen. Ekonomiutskottet anser att genomförandet av modellen förutsätter att distributionsnätinnehavarens roll stärks i fråga om hanteringen och indrivningen av avgifter, att detaljförsäljarens indrivningsskyldighet förtydligas och att det säkerställs att det inte förekommer någon betydande fördröjning i realiseringen av distributionsnätinnehavarnas fordringar. Det kan också vara svårt att genomföra modellen på grund av informationssystemkraven och faktureringsarrangemangen.

Betänkande

I samband med beredningen av ärendet har man också bedömt en modell där detaljförsäljaren bär hela kreditförlustrisken. Detaljförsäljaren bedöms i sådana fall bli exponerad för en betydande ökning i kreditförlustrisken gentemot kunderna, men detaljförsäljaren har å andra sidan också kontroll över indrivningen. Det har bedömts att då detaljförsäljarna blir föremål för kreditförlustrisken så minskar deras incitament att ta i bruk samfakturerings. Nätinnehavarna skulle också i detta fall vara skyldiga att genomföra de systemändringar som samfaktureringsen förutsätter trots att användningen av samfaktureringsen skulle bli liten. Modellen kan därför leda till en situation där samfakturerings används i mycket liten utsträckning, men distributionsnätinnehavarna ändå orsakas en regleringsbörda och kostnader. Genomförandet av modellen förutsätter enligt utredning till utskottet bestämmelser om indrivning av fordringar i samfakturerings samt säkerställande av att detaljförsäljarna kan genomföra samfaktureringsen i stor skala.

Ekonomiutskottet anser att de modeller som beskrivs ovan är förknippade med problem som kräver tämligen detaljerade och komplicerade bestämmelser för att lösas. Nyttan med regleringen kan bli otillräcklig om modellen är för svår att genomföra eller om kostnaderna blir för stora. Om modellen skulle skapa en regleringsbörda, komplicera marknadens funktion eller om parterna inte skulle kunna förbinda sig tillräckligt till den, skulle det vara mer motiverat att bibehålla det nuvarande rättsläget. Ekonomiutskottet bedömer utifrån inkommen utredning att skapandet av en komplicerad regleringsstruktur för samfakturerings kan ge upphov till en regleringsstruktur som är oskäligt tung i förhållande till de eventuella fördelarna med regleringen och där det är osäkert hur regleringsstrukturen fungerar i praktiken, hur fördelarna och nackdelarna fördelas mellan detaljförsäljarna och innehavarna av distributionsnätet samt vilka fördelar kunderna får.

I och med elektrifieringen och digitaliseringen av faktureringsen kan betydelsen hos problemet med separata fakturor bedömas minska ytterligare också ur konsumentens synvinkel. Å andra sidan ger separata fakturor direkt och transparent information om priset på försäljning och distribution av el. Den föreslagna modellen skapar inte något klart rättsläge för konsumenterna och den beskriver inte heller prissättningen exempelvis i en situation där en del av elförsäljarna inom samma distributionsnät erbjuder samfakturerings och en del inte. Ekonomiutskottet bedömer att den föreslagna regleringen av samfaktureringsen kan skapa fler problem än den löser genom regleringsbördan, tolkningsproblemen och ojämn fördelning av nyttan. Ekonomiutskottet föreslår därför att den föreslagna regleringen om samfakturerings slopas. De paragrafspecifika ändringar som gäller detta har utretts nedan i specialmotiveringsen.

Samordningen av distributionsavgifternas strukturer

Distributionsavgiften kan enligt de föreslagna bestämmelserna bestå av en grundavgift, en energiavgift och en effektagift. För slutförbrukare vars eldriftsställe är utrustat med huvudsäkringar på över 3 x 63 ampere kan distributionsavgiften också innehålla komponenten reaktiv effekt. Distributionsavgifternas strukturer motsvarar de avgiftsstrukturer som redan tillämpas och nätbolagen beslutar självständigt om användningen av avgiftskomponenterna som för närvarande. I fråga om distributionsavgifterna ska distributionsnätinnehavarna inte åläggas att ersätta grundavgiften för distributionstjänsten med en effektagift eller att övergå till en konsumtionsbaserad distributionsavgift för el.

Betänkande

Ekonomiutskottet anser det motiverat att samordna strukturerna för distributionsavgifterna och att främja en effektbaserad prissättning för eldistributionen. Det förefaller finnas ett klart behov i synnerhet när det gäller grunderna för fastställande av effektpremierna: numera varierar prissättningsstrukturerna för eldistribution per distributionsnät, och avgiftskomponenterna samt tids- och säsongsfördelningarna kan skilja sig mellan de olika aktörerna. Syftet med effektagiften är att i synnerhet främja att avgifterna för distributionstjänster ska följa upphovsprincipen och förbättra slutförbrukarens möjligheter att påverka avgifternas belopp genom att reglera sin elförbrukning.

Ekonomiutskottet påpekar att fastställandet av distributionsavgifterna eller ändringarna i avgiftskomponenten för distributionsnätsinnehavarnas produkter inte inverkar på den tillåtna totala omsättningen för distributionsnätsinnehavarna, som bestäms utifrån metoderna för övervakning av prissättningen. Effektagiften inverkar däremot på hur kostnaderna fördelas mellan kunderna. Det är dock svårt att bedöma effektkomponentens exakta konsekvenser för konsumenterna. Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har det framförts delvis motstridiga bedömningar av konsekvenserna. Det har framförts att systemet också kan skapa snedvridningar mellan olika områden inom distributionsnätet och olika konsumentgrupper samt att det kan påverka flexibiliteten på elmarknaden.

Enligt utredning till ekonomiutskottet beror effekterna för konsumenterna av regleringen inte bara på konsumtionsprofilen utan även på bland annat hur stor den aktuella konsumentens förbrukning är, samt på hur mycket varje slutförbrukare anpassar sin förbrukning efter att ha tagit i bruk en eventuell effekttariff. Konsekvenserna beror dessutom på hur effektagiften slutligen kommer att fastställas och hur införandet av en effektagift i de olika nätbolagen påverkar övriga distributionsavgiftskomponenter, såsom grundavgiften eller energikomponenten. Ekonomiutskottet påpekar å andra sidan att effektagifternas konsekvenser enligt utredning till utskottet snarare hänför sig till nätets kapacitet än till elmarknaden eller prisbildningen på den. Indirekta effekter på elmarknaden kan dock uppstå genom slutförbrukarnas konsumtionsbeteende. I synnerhet för dem som köper el till fast pris kan effektagiften ha en utjämnings effekt som minskar konsumtionen under timmar med toppförbrukning, vilket kan ha en positiv inverkan på marknadens funktion. Införandet av en effektagift kan också främja leveranssäkerheten genom att den motverkar överbelastning av nätet.

Marknadsbaserad styrning av belastningen

Förslaget syftar till att möjliggöra marknadsbaserad styrning av belastningen där kunden själv eller tjänsteleverantören beslutar om styrningen av kundens förbrukning. Tidstyrning av elförbrukningen enligt klockslag eller kalendern håller på att bli utdaterad i och med att strukturen för elproduktionen varierar mer och mer och blir allt mer väderberoende, varvid situationen på elmarknaden förändras snabbare än tidigare och behovet av efterfrågeflexibilitet ökar.

Marknadsbaserad styrning av belastningen gör att kunderna på ett kostnadseffektivt sätt får tillgång till efterfrågeflexibilitet. Om driftsstället uppfyller de tekniska kraven kan slutförbrukaren befullmäktiga en tjänsteleverantör att ge direkta instruktioner för styrningen av belastningen via ett gränssnitt för belastningsstyrning som är anslutet till ett så kallat belastningsstyrningsrelä i elmätaren. Konsumenterna har redan i stor utsträckning tagit i bruk andra metoder än mätare för att styra belastningen. Det finns fortfarande utrymme för dessa alternativ. Den föreslagna marknads-

Betänkande

baserade styrningen av belastningen kan dock i fortsättningen bedömas ge kunderna tillgång till efterfrågefleksibilitet på ett kostnadseffektivt sätt med hjälp av smarta mätare. Lösningen skulle också öka elmarknadsaktörernas möjligheter att utnyttja efterfrågefleksibiliteten och utveckla nya produkter. Belastningsstyrningsreläer som möjliggör marknadsbaserad styrning av belastningen har angetts som en funktion hos nästa generations smarta mätare.

Definition av anslutningsledning

Det föreslås att definitionen av anslutningsledning i elmarknadslagen preciseras så att definitionen entydigt gör det möjligt att till elnätet ansluta en helhet som består av ett eller flera kraftverk och en eller flera energilagransanläggningar som är kopplade till kraftverken med en gemensam anslutningsledning (hybridanslutningar). Energilagransanläggningarna är användbara för hela elsystemet, särskilt i samband med anläggningar för alstring av vind- och solenergi som är beroende av väderförhållandena. En precisering av definitionen av anslutningsledning främjar också en sektorsintegration som är viktig med tanke på elektrifieringen av samhället bland annat genom att möjliggöra uppvärmningslösningar som är kopplade till energilagransanläggningar och värmelager som fungerar som energilager inom olika uppvärmningslösningar.

I samband med ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har man också bedömt möjligheten att precisera den föreslagna definitionen så att det till en anslutningsledning skulle bli möjligt att ansluta ett kraftverks eller en energilageranläggningens ägares eldriftsobjekt för aktörens egen elanvändning i affärsverksamhet där el omvandlas till en produktionsfaktor. Det kan vara fråga om exempelvis en laddningspunkt för elfordon, en väteproduktionsprocess eller en industriprocess som ska elektrifieras. Enligt utredning till ekonomiutskottet uppnås dessa mål dock i stor omfattning genom den föreslagna regleringen.

Specialmotiveringen till den föreslagna ändringen av 3 § innehåller en definition av eldriftsobjekt. Enligt förslaget avses med eldriftsobjekt ett objekt för vilket en abonnent skaffar en elanslutning. Som ett eldriftsobjekt betraktas till exempel en i 4 § 2 mom. 1 punkten i elmarknadslagen avsedd fastighet eller motsvarande fastighetsgrupp där elnätet inte omfattas av tillståndsplikt för elnätsverksamhet. Ett sådant eldriftsobjekt kan utöver elförbrukning också ha elproduktion och energilagring. Ekonomiutskottet noterar också att avsikten är att ytterligare komplettera bestämmelserna i propositionen om högspänningsnät för el. Ekonomiutskottet anser att propositionen är viktig och påskyndar den.

Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning har det också framförts ett förslag om att i lagtexten definiera begreppet eldriftsobjekt och eldriftsställe. Utifrån inkommen utredning anser ekonomiutskottet dock att en exakt definition i lagtexten av i synnerhet eldriftsobjekt kan ge upphov till bestämmelse som är så rigid och specifik att den kan bli problematisk eftersom den inte är heltäckande. Vad som avses med eldriftsställe är däremot allmänt känt i branschen. Ekonomiutskottet anser det motiverat att lämna handlingsutrymme för tillämpningen av bestämmelserna också till denna del.

Betänkande

Bestämmelser om anslutningsskyldigheten

Förslagen om anslutningsskyldigheten har i regeringens lagstiftningsplan delats upp på den aktuella propositionen och den proposition om högspänningsnätet som kommer att lämnas våren 2025. De aktuella förslagen har betraktats som brådskande bland annat på grund av kritiken mot oskäligt långa anslutningstider till distributionsnätet. Avsikten är att den aktuella regleringen ska bilda en enhetlig helhet med den kommande propositionen. Syftet med båda propositionerna är att främja såväl abonnenternas som nätinnehavarnas nätinvesteringar. Enligt den föreslagna bestämmelsen får en skälig anslutningstid i fråga om stamnätet och ett högspänningsdistributionsnät överskrida 24 månader och i fråga om ett distributionsnät sex månader endast om det behövs på grund av anslutningens omfattning och tekniska utförande eller om det finns andra särskilda skäl.

I samband med ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning framfördes också kritiska bedömningar av skärpningen av bestämmelserna om anslutningsskyldigheten och konsekvenserna av detta för nätinnehavarnas investeringsförmåga. Frågan hänför sig också till effekterna av den tillsynsmodell som Energimyndigheten tog i bruk vid ingången av 2024. Ekonomiutskottet anser utifrån inkommen utredning att det inte är trovärdigt att den tillsynsmodell som Energimyndigheten tog i bruk vid ingången av 2024 försämrar nätinnehavarnas investeringsmöjligheter när det gäller anslutning av kunder på ett sådant sätt att de inte skulle kunna iaktta den föreslagna huvudregeln om en anslutningstid på sex månader. Ekonomiutskottet påpekar att den föreslagna regleringen enligt utredning till utskottet är i linje med Energimyndighetens rådande förvaltningspraxis och att syftet inte är att ändra tillämpningen från den nuvarande. Ekonomiutskottet anser att den föreslagna bestämmelsen behövs för att förtydliga kravet på skälig anslutningstid och att ändringen tryggar tillträdet till nätet och tillgodoseendet av kundernas servicebehov. Detta har också en koppling till exempelvis de projekt som behövs för elektrifieringen av trafiken. I dem är anslutningstiden en kritisk faktor med tanke på genomförandet av projekten.

Bestämmelserna om uppsägningsavgift för elavtal för viss tid

Syftet med regleringen av den avgift som tas ut för uppsägning av tidsbegränsade elförsäljnings- och aggregeringskontrakt är att fastställa storleken på en skälig uppsägningsavgift och förtydliga situationen på marknaden. Praxis gällande avgifterna för uppsägning av elförsäljningsavtal har i Finland varierat mellan bolagen. Bland annat har bolagen haft avgifter till ett visst eurobelopp eller avgifter som täcker hela den uppskattade förbrukningen under den återstående avtalstiden. De föreslagna bestämmelserna förhindrar i fortsättningen avtalsviten av den sist nämnda typen. Avgifterna ska i fortsättningen vara proportionella och de får inte överskrida de direkta ekonomiska förluster som detaljförsäljare eller självständiga aggregatorer föranleds till följd av att avtalet sägs upp.

Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att de avgifter som tas ut för uppsägning av tidsbegränsade avtal är förutsägbara, enhetliga och skäliga. Utskottet anser att den föreslagna regleringen, vid sidan av en bedömning av oskäligheten från fall till fall enligt konsumentskyddsbestämmelserna, ger ett konkret kriterium för granskning av uppsägningsavgifterna och en övre gräns för ersättningen och att den på så sätt tryggar konsumenternas ställning.

Betänkande

I samband med utskottsbehandlingen av förslaget har det framkommit ett behov av att precisera villkoret i motiveringen till definitionen av ett tidsbegränsat avtal om försäljning av el till fast pris i 3 § 32 b punkten i elmarknadslagen om att andelen med fast pris ska utgöra över hälften av prisseffekten i fråga om ett tidsbegränsat avtal om leverans av el till fast pris. Syftet med villkoret har varit att trygga tillgången till tidsbegränsade avtal till fast pris för kunderna. Avsikten är att förebygga situationer där andelen med fast pris är en formalitet samt att i allmänhet styra planeringen av de avtal erbjuds så att detta villkor uppfylls i fråga om olika kunder, till exempel i fråga om en bedömning som baserar sig på typanvändarprofil. Syftet med detta villkor är däremot inte att kräva att elförsäljaren för varje slutförbrukare ska bedöma viktningen i fördelningen mellan rörligt pris och fast pris separat för varje avtal utifrån slutförbrukarens förbrukningsuppgifter.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av elmarknadslagen

49 a §. Centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln. Det föreslås att den föreslagna ändringen i 1 mom. 5 punkten stryks, eftersom den föreslagna bestämmelsen hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

86 §. Upplysningar som ska lämnas innan avtal ingås. Det föreslås att den föreslagna ändringen i 4 och 5 mom. stryks, eftersom de föreslagna bestämmelserna hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

87 §. Ingående av avtal. Ekonomiutskottet föreslår att 4 mom. i den gällande paragrafen inte upphävs, eftersom upphävandet hänför sig till de nya bestämmelser om samfakturerings som utskottet föreslår att slopas. Dessutom föreslås det att ordalydelsen i paragrafens nya 6 mom. preciseras så att det i momentets sista mening uttryckligen hänvisas till ingåendet av ett sådant elförsäljningsavtal enligt vilket elleveransen inleds mer än 90 dygn från det att avtalet ingicks.

101 §. Ansvariga aktörer. Det föreslås att den föreslagna ändringen i 101 § 1 mom. och den nya 4 mom. stryks, eftersom bestämmelsen hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

103 §. Avbrott i eldistributionen eller elleveransen av skäl som beror på slutförbrukaren

Det föreslås att den föreslagna nya 5 mom. stryks, eftersom bestämmelsen hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

105 a §. Tillämpningsområde. Det föreslås att den föreslagna ändringen i paragrafen stryks, eftersom förslaget hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

105 c §. Faktureringsuppgifter. Det föreslås att den föreslagna nya 4 mom. ändras, eftersom bestämmelsen hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som utskottet föreslår att slopas. Utskottet anser dock att det är motiverat att föreskriva om detta med tanke på situationer med

Betänkande

samfakturerings eller vidarefakturerings som grundar sig på 87 § 4 mom. i lagen eller på ett avtal mellan försäljaren och distributionsnätinnehavaren. Paragrafens 4 mom. får således ordalydelsen ”Om slutförbrukarens elleverans och distributionstjänst faktureras med en och samma faktura ska i de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2, 4, 5 och 6 punkten specificeras vilka uppgifter som gäller distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren och deras fordringar.”

105 e §. Andra uppgifter som ska ges i fakturan. Det föreslås att den föreslagna nya 1 mom. 5 punkten stryks, eftersom förslaget hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

105 i §. Samfakturerings. Det föreslås att den föreslagna paragrafen stryks, eftersom förslaget hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

105 j §. Distributionsnätinnehavarens skyldighet att delta i samfakturerings. Det föreslås att den föreslagna paragrafen stryks, eftersom förslaget hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

105 k §. Indrivning av en fordran som faktureras genom samfakturerings. Det föreslås att den föreslagna paragrafen stryks, eftersom förslaget hänför sig till de bestämmelser om samfakturerings som ekonomiutskottet föreslår att slopas.

Ikraftträdandebestämmelsen. I ikraftträdandebestämmelsen föreslås ändringar i anslutning till de ovan beskrivna ändringsförslagen, varvid det i 2 mom. hänvisas endast till 49 a, 65 b, 86 a och 105 c § samt 3 och 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen stryks.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 197/2024 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 197/2024 rd med ändringar.(Utskottets ändringsförslag)

Betänkande

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

~~upphävs elmarknadslagen (588/2013) 87 § 4 mom.,~~

~~ändras 3 § 5 punkten, den svenska språkdräkten i 3 § 21 d-punkten, 13 § 2 mom. 1, 2 och 2 a-punkten, 16 § 2 mom., 19 § 2 mom. 5 punkten, 20 § 1 och 3 mom., 21 b § 2 mom., 49 a § 1 mom. 5 och 9 punkten, 54 §, 62 § 1 mom., 84 § 2 mom. 1 punkten, 86 § 4 mom., 87 § 1 mom., 101 § 1 mom., och 103 § 1 mom., 105 a § och 105 e § 1 mom. 4 punkten,~~

av dem 3 § 5 punkten, den svenska språkdräkten i 3 § 21 d-punkten, 20 § 1 mom., 21 b § 2 mom., 62 § 1 mom. och 84 § 2 mom. 1 punkten, ~~86 § 5 mom., 105 a § och 105 e § 1 mom. 4 punkten~~ sådana de lyder i lag 497/2023, 13 § 2 mom. 2 a-punkten och 19 § 2 mom. 5 punkten sådana de lyder i lag 730/2021 och 49 a § 1 mom. ~~5 och 9 punkten~~ sådana de lyder i lag 108/2019, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1430/2014, 108/2019, 730/2021, 891/2021 och 497/2023, nya 32 b- och 38 a-punkter, till 49 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 108/2019, en ny 10 punkt, till lagen nya 54 a—54 c och 65 b §, ~~till 86 §, sådan den lyder i lag 497/2023, ett nytt 4 mom., varvid det ändrade 4 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 5 och 6 mom.,~~ till 86 a §, sådan den lyder i lag 108/2019, ett nytt 2 mom., till 87 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 108/2019, 695/2022 och 497/2023, ett nytt 6 mom., till lagen nya 92 a och 99 a §, ~~till 101 § ett nytt 4 mom., till 103 § ett nytt 5 mom., och~~ till 105 c §, sådan den lyder i lag 497/2023, ett nytt 4 mom., ~~till 105 e § 1 mom., sådant det lyder i lag 497/2023, en ny 5 punkt samt till lagen nya 105 i—105 k §~~ som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *anslutningsledning* en enhetlig helhet som består av en elledning och andra elanläggningar och elutrustningar som behövs för anslutning till elnätet och genom vilken till elnätet för en eller flera abonnenter ansluts

a) ett eldriftsobjekt,

b) en eller flera till varandra kopplade energilagringsanläggningar,

c) ett eller flera kraftverk,

Betänkande

d) ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringssystem, —

21 d) *energilagringssystem och ellager*, i fråga om elnätet, en anläggning i elsystemet där energi lagras, —

32 b) *tidsbegränsat avtal om försäljning av el med fast pris* ett avtal om försäljning av el mellan en elleverantör och en slutförbrukare genom vilket samma pris och samma andra avtalsvillkor garanteras för den tid avtalet gäller, men där det i det fasta priset kan tas in ett flexibelt element där priset varierar och där ändringar i den faktura det resulterar i endast kan bero på skatter och avgifter och andra motsvarande faktorer som elleverantören inte har fastställt, —

38 a) *uppsägningsavgift för avtal* varje typ av avgift som elleverantören eller en elmarknads- part som bedriver aggregering kan ta ut hos kunden för uppsägning i strid med avtalsvillkoren av ett tidsbegränsat elförsäljningsavtal eller tjänsteavtal, —

13 §

Byggande av distributionsnät

Andra får bygga distributionsnät på ansvarsområdet, om —

1) det är fråga om en anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse genom vilken ett eldriftsobjekt eller en eller flera till varandra kopplade energilagringssystem ansluts till distributionsnätinnehavarens elnät på ansvarsområdet, —

2) det är fråga om en anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse genom vilken ett eller flera kraftverk, eller ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringssystem ansluts till distributionsnätinnehavarens eller någon annan nätinnehavarens elnät på ansvarsområdet, —

2 a) det är fråga om en direktledning genom vilken småskalig elproduktion ansluts till ett eldriftsobjekt eller till en fastighets eller motsvarande fastighetsgrupps nät, —

16 §

Beviljande av projekttillstånd

Om ansökan inte gäller en elledning som överskrider riksgränsen, ska projekttillstånd trots bestämmelserna i 1 mom. beviljas för —

1) en anslutningsledning genom vilken ett eldriftsobjekt, en eller flera till varandra kopplade energilagringssystem, ett eller flera kraftverk, eller ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringssystem ansluts till närmaste elnät med en nominell spänning på minst 110 kilovolt, —

Betänkande

2) en elledning som en distributionsnätsinnehavare bygger inom sitt ansvarsområde eller från sitt ansvarsområde, om elledningen förenar delar av distributionsnätsinnehavarens elnät med varandra eller distributionsnätsinnehavarens elnät med ett annat elnät.

19 §

Skyldighet att utveckla nätet

Elnätet ska planeras, byggas och upprätthållas så att

5) eldriftsobjekt, kraftverk och energilagringsanläggningar som uppfyller kraven kan anslutas till elnätet,

20 §

Anslutningsskyldighet

Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning till sitt elnät ansluta de eldriftsobjekt, kraftverk och energilagringsanläggningar inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet.

Anslutningen till elnätet ska, med beaktande av abonnentens skäliga behov och de investeringar i elnätet som behövs för att koppla anslutningen, ske inom en skälig tid från det att anslutningsavtalet ingåtts. En skälig anslutningstid får överskrida 24 månader i stamnätet och högspänningsdistributionsnätet och sex månader i distributionsnätet endast om det behövs på grund av anslutningens omfattning och tekniska genomförande eller om det finns andra särskilda skäl till det.

21 b §

Genomförande av tillgång till elnät

En nätinnehavare ska på begäran till abonnenten lämna ett anbud om anslutning till elnätet samt till nätanvändare, innehavare av energilagringsanläggningar och kunder ett anbud om överförings- och distributionstjänster för el. I anbudet om anslutning ska anges de tekniska kraven för anslutning samt på begäran från abonnenten ges en omfattande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna och en bedömning av när anslutningen kan levereras.

Betänkande

49 a §

Centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren svarar inom sitt ansvarsområde för ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den elhandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten (*centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln*). De centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln omfattar

~~5) ordnande av förvaltningen och informationsutbytet i fråga om distributionsnätsinnehavarnas uppgifter om produkt- och fakturarader samt av möjlighet att förvalta detaljförsäljarnas uppgifter om produkt- och fakturarader och av informationsutbytet i fråga om dessa uppgifter,~~

9) förvaltning av gränssnittet för styrning av belastningen samt förvaltning och förmedling av uppgifter som hänför sig till marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukaren,

10) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1—9 punkten.

54 §

Tidsfördelning och prisstruktur i fråga om eldistributionstjänster

Distributionsnätsinnehavaren ska erbjuda sina distributionsnätsanvändare eldistributionsprodukter med olika tidsfördelningar och prisstrukturer och som motsvarar användarnas behov.

Prisstrukturen för distributionsavgiften för eldistributionsprodukter kan bestå av en grundavgift, energiavgift och effektagift. För slutförbrukare vars eldriftsställe är utrustat med huvudsäkringar på över 3 x 63 ampere kan distributionsavgiften också innehålla komponenten reaktiv effekt. Energimyndigheten kan meddela i artikel 18 i elhandelsförordningen avsedda närmare bestämmelser om eldistributionstjänsternas nationella grunder för bestämmande av effektagiften och tidsfördelningen och om andra strukturer för avgiftskomponenterna.

54 a §

Integrering av elektromobilitet i distributionsnätet

Distributionsnätsinnehavaren ska på ett icke-diskriminerande sätt samarbeta med företag som äger, utvecklar, använder eller förvaltar laddningsstationer för elfordon för att främja integreringen av elektromobilitet i distributionsnätet.

54 b §

Information om distributionsnätsinnehavarens tillgängliga kapacitet

Distributionsnätsinnehavaren ska med tre månaders mellanrum på sin webbplats offentliggöra tydliga och transparenta uppgifter om den kapacitet i distributionsnätsinnehavarens distributions-

Betänkande

nät och högspänningsdistributionsnät som finns tillgänglig för nya begäranden om anslutning samt grunderna för hur denna kapacitet beräknas. Den tillgängliga kapaciteten ska med beaktande av befintliga och potentiella nätanvändares behov uttryckas med tillräcklig geografisk exakthet, om offentliggörandet inte äventyrar den allmänna säkerheten eller uppgifternas konfidentialitet. Vid offentliggörandet ska det informeras om möjligheten till flexibel anslutning i områden med överföringsbegränsningar.

54 c §

Behandling av en beställning av anslutning i distributionsnätet

Abonnenten kan be distributionsnätsinnehavaren om anslutning till nätet och lämna det behövliga material som hänför sig till det i elektronisk form.

Distributionsnätsinnehavaren ska ge abonnenten tydlig och transparent information om läget i fråga om och behandlingen av begäran om anslutning tre månader efter det att anslutningen beställts. En uppdatering av denna information ska ges till abonnenten med tre månaders mellanrum till dess att begäran om anslutning har behandlats slutligt.

62 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

På slutna distributionsnät och deras innehavare tillämpas inte 23, 23 a och 26 a §, 27 § 3 mom., 28, 29, ~~29 a~~, 29 b, 50—52, 52 a, 53, 53 a, 54, 54 a—54 c, 55, 56, 56 a, 58 och 59 § och 61 a § 2 mom.

— — — — —

7 kap

Elproduktion och efterfrågeflexibilitet

65 b §

Marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukare i distributionsnätet

Om eldriftsstället i distributionsnätet uppfyller de tekniska kraven kan slutförbrukaren befullmäktiga en detaljförsäljare eller någon annan part på elmarknaden att ge instruktioner för styrningen av slutförbrukarens belastning via ett gränssnitt för styrning av belastningen som upprätthålls av enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Fullmakten görs, ändras och återkallas genom ett meddelande från slutförbrukaren till enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Ett avtal om en tjänst för styrning av belastningen mellan slutförbrukaren och en tillhandahållare av en marknadsbaserad tjänst för styrning av belastningen förutsätter inte samtycke av distributionsnätsinnehavaren, slutförbrukarens detaljförsäljare eller någon annan part på elmarknaden.

Betänkande

Distributionsnätsinnehavaren ska för ordnandet av marknadsbaserad styrning av belastningen ge den part på elmarknaden som slutförbrukaren i enlighet med 1 mom. har befullmäktigat tillträde till styrning av slutförbrukarens fjärrmättningsapparatus relä för styrning av belastningen. Distributionsnätsinnehavaren ska möjliggöra anslutning av slutförbrukarens belastning och utrustning till reläet för styrning av belastningen.

Distributionsnätsinnehavaren har trots en fullmakt enligt 1 mom. rätt att vid behov använda reläet för styrning av belastningen vid störningar i elnätet under normala förhållanden, i situationer med elbrist, under i beredskapslagen avsedda undantagsförhållanden eller om det är uppenbart att den marknadsbaserade styrningen av slutförbrukarens belastning äventyrar elnätets driftssäkerhet.

Om slutförbrukaren inte gör en fullmakt enligt 1 mom., ska distributionsnätsinnehavaren fortsätta att genomföra den belastningsstyrning som redan varit i bruk hos slutförbrukaren i enlighet med slutförbrukarens nättjänstprodukt eller det avtal som ingåtts med slutförbrukaren. När det befullmäktigande som avses i 1 mom. upphör ska slutförbrukarens nätsinnehavare för styrning av belastningen aktivera styrningen av belastningen i enlighet med slutförbrukarens nättjänstprodukt eller något annat genomförande av belastningsstyrning som avtalats med slutförbrukaren, om inte slutförbrukaren gör en ny fullmakt.

Närmare bestämmelser om genomförandet av funktionen för styrning av belastningen och det informationsutbyte som krävs för den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

84 §

Kapitlets tillämpningsområde och definitioner

I detta kapitel avses med

1) *anslutningsavtal* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och ägaren eller innehavaren av ett eldriftsobjekt (*abonment*) om att eldriftsobjektet ska anslutas till ett distributionsnät med en nominell spänning på högst 20 kilovolt; om anslutningsavtalet överförs på någon annan, tillämpas bestämmelserna om abonnenter på denna mottagare,

86 §

Upplysningar som ska lämnas innan avtal ingås

~~En detaljförsäljare ska innan ett elförsäljningsavtal ingås informera slutförbrukaren om huruvida detaljförsäljaren tillhandahåller samfakturerings. Detaljförsäljaren ska vid avtal om samfakturerings ge slutförbrukaren uppgifter om distributionsnätsinnehavarens namn och kontaktinformation samt anvisningar om och kontaktinformation för anmälningar om störningar och avbrott i nätet till distributionsnätsinnehavaren.~~

~~De uppgifter som avses i 2 mom. samt de i 4 mom. avsedda uppgifter som gäller distributionsnätsinnehavaren och anmälningar om störningar och avbrott i nätet ska i överenskommen form skrivas in i avtalet eller bekräftelsen. I avtalet med slutförbrukaren eller i den bekräftelse som~~

Betänkande

~~sänds till slutförbrukaren ska dessutom synligt ingå ett kortfattat och enkelt formulerat sammandrag av de viktigaste avtalsvillkoren.~~

86 a §

Uppgifter som begärs av slutförbrukaren innan avtal ingås

Om uppgifterna ändras ska slutförbrukaren själv meddela sin nya faktureringsadress, om den är en annan än eldriftsställets adress.

87 §

Ingående av avtal

Ett anslutningsavtal ska ingås skriftligen och utan obefogat dröjsmål efter det att nätinnehavaren har tagit emot anslutningsbeställningen och de uppgifter om abonnentens elanläggningar som anslutningen förutsätter. Distributionsnätsinnehavaren får inte åberopa ett villkor som inte finns i anslutningsavtalet eller om vilket det inte annars har överenskommit skriftligen.

Om ett elförsäljningsavtal har ingåtts med en konsument vid sådan hemförsäljning eller distansförsäljning som avses i 6 kap. i konsumentskyddslagen eller på något annat sätt utanför detaljförsäljarens fasta driftställe, ska elleveransen enligt avtalet inledas senast 90 dygn från det att avtalet ingicks. Om elleveransen inte kan inledas inom 90 dygn från det att avtalet ingicks, förfaller avtalet. Efter att ha fått kännedom om att elleveransen inte kan inledas inom 90 dygn från det att avtalet ingicks ska detaljförsäljaren utan dröjsmål underrätta konsumenten om att avtalet förfaller. Avgifter som baserar sig på avtalet får inte tas ut hos konsumenten innan elleveransen inleds. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte, om konsumenten på eget initiativ har kontaktat näringsidkaren eller om näringsidkaren har kontaktat konsumenten på dennes uttryckliga begäran för att ingå ett sådant elförsäljningsavtal enligt vilket elleveransen inleds mer än 90 dygn från det att avtalet ingicks.

92 a §

Avgift för uppsägning av elförsäljningsavtal och aggregeringsavtal

Om slutförbrukaren genom att säga upp ett tidsbegränsat elförsäljningsavtal eller aggregeringsavtal bryter mot avtalet, får det tas ut en avgift för uppsägningen endast om det har avtalats om detta i avtalet.

Avgiften ska vara proportionell och får inte överstiga de direkta ekonomiska förluster som uppsägningen av avtalet föranleder detaljförsäljaren eller aggregatorn. Detaljförsäljaren eller aggregatorn har bevisbördan för de direkta ekonomiska förlusterna.

Om det inte har avtalats att uppsägningsavgiften uppgår till ett visst belopp, ska grunderna för bestämmandet av uppsägningsavgiften anges i avtalsvillkoren. Detaljförsäljaren ska på begäran

Betänkande

utan dröjsmål och avgiftsfritt ge slutförbrukaren entydig information om uppsägningsavgiftens storlek i det aktuella fallet innan avtalet sägs upp.

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte genom avtal göras till nackdel för slutförbrukaren.

99 a §

Behandling av kundklagomål

Slutförbrukaren ska ha rätt till en god standard i fråga om behandlingen av klagomål som gäller eldistribution och andra nättjänster, elleverans samt aggregering. En distributionsnätinnehavare, detaljförsäljare och aggregator ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt.

~~101 §~~

~~Ansvariga aktörer~~

~~En slutförbrukare har alltid rätt att hos distributionsnätinnehavaren framställa krav som grundar sig på ett fel eller på ett sådant avbrott i eldistributionen som avses i 100 §, med undantag av krav som baserar sig på försäljarens felaktiga eller försenade faktura eller en felaktig eller försenad gemensam faktura som ingår i samfakturerering. Kravet ska framställas inom skälig tid från det att slutförbrukaren upptäcker eller borde ha upptäckt felet eller avbrottet i eldistributionen och hade de uppgifter om distributionsnätinnehavaren som behövs för att framställa kravet.~~

~~Detaljförsäljaren är slutförbrukarens kontaktpunkt i fråga om samfakturerering. Om slutförbrukaren meddelar ett fel som hänför sig till sådana uppgifter i en faktura som detaljförsäljaren inte kan kontrollera, ska detaljförsäljaren sända meddelandet från slutförbrukaren vidare så att distributionsnätinnehavaren kan behandla saken.~~

103 §

Avbrott i eldistributionen eller elleveransen av skäl som beror på slutförbrukaren

Eldistributionen eller elleveransen kan avbrytas om slutförbrukaren i väsentlig grad har försummat att betala avgifterna till distributionsnätinnehavaren eller detaljförsäljaren eller annars väsentligt har brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet. Innan eldistributionen eller elleveransen avbryts ska en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutförbrukaren och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att distributionen eller leveransen kommer att avbrytas. Anmärkning om betalningsförsummelse och varning om avbrott får göras också på något annat varaktigt sätt, om slutförbrukaren separat skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke till detta och leverantören med tillräcklig noggrannhet försäkrar sig om att anmärkningen eller varningen verkligen når slutförbrukaren. I en varning som sänds till en konsument ska det nämnas hur konsumenten ska gå till väga för att kunna åberopa de rättigheter som nämns i denna paragraf och också ges anvisningar om hur konsumenten kan reda ut ärendet och finna alternativa betalningssätt. Eldistributionen eller elleveransen får avbrytas tidigast fem veckor efter det att avgiften har förfallit till betalning el-

Betänkande

ler något annat avtalsbrott första gången har meddelats slutförbrukaren och avtalsbrottet inte har avhjälpts i tid före den tidpunkt då eldistributionen eller elleveransen enligt varningen kommer att avbrytas.

~~När slutförbrukarens fakturering omfattas av samfaktureringsbaserat avbrytande av elleveransen eller distributionen av skäl som beror på slutförbrukaren på det totala beloppet av en fordran som gäller den gemensamma fakturan.~~

13 a kap.

Fakturerings

~~105 a §~~

Tillämpningsområde

~~Bestämmelserna om fakturering i detta kapitel tillämpas på detaljförsäljare, distributionsnätinnehavare och aggregatorer som levererar el eller producerar i denna lag avsedda tjänster för slutförbrukare. Bestämmelserna om samfaktureringsbaserat avbrytande i detta kapitel tillämpas dock endast på detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare.~~

105 c §

Faktureringsuppgifter

Om slutförbrukarens elleverans och distributionstjänst faktureras med en och samma faktura ska i de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2, 4, 5 och 6 punkten specificeras vilka uppgifter som gäller distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren och deras fordringar.

~~105 e §~~

Andra uppgifter som ska ges i fakturan

Utöver faktureringsuppgifterna ska slutförbrukaren i fakturan ges uppgifter om

- ~~4) de centraliserade serviceställen där behövliga uppgifter om slutförbrukares rättigheter, gällande lagstiftning och tillgängliga tvistlösningsförfaranden står till buds för slutförbrukare;~~
- ~~5) distributionsnätinnehavarens namn och kontaktinformation när det är fråga om samfaktureringsbaserat avbrytande samt anvisningar och kontaktinformation för att till distributionsnätinnehavaren anmäla störningar och avbrott i nätet.~~

Betänkande

105 i §

Samfakturerering

En detaljförsäljare får på begäran av eller med samtycke av en slutförbrukare vars eldriftsställe är utrustat med huvudsäkringar på högst 3 x 63 ampere eller till vars eldriftsställe högst 100 000 kilowattimmar el köps per år tillhandahålla fakturering för elleverans och den service som ingår i eldistributionen på en enda faktura (*samfakturerering*). Avtal om att samfakturering tas i bruk ska ingås skriftligen eller på något annat varaktigt sätt mellan detaljförsäljaren och slutförbrukaren. Om detaljförsäljaren erbjuder möjlighet till samfakturering ska möjligheten erbjudas slutförbrukarna på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Tillhandahållande av samfakturering kan vägras en enskild slutförbrukare endast av vägande skäl.

Vid samfakturering betalar slutförbrukaren hela slutsumman på fakturan till detaljförsäljaren. Detaljförsäljaren ska till distributionsnätsinnehavaren redovisa dennes andel av slutförbrukarens betalning som gäller en fordran. Om slutförbrukaren har bestridit endast detaljförsäljarens andel av fakturan, ska detaljförsäljaren till distributionsnätsinnehavaren överföra distributionstjänstens andel av slutförbrukarens betalning.

Detaljförsljaren och distributionsnätsinnehavaren ska lämna de uppgifter som krävs för samfaktureringen till enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Detaljförsäljaren ska via enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln informera distributionsnätsinnehavaren om en slutförbrukares betalningsförsummelser.

Energimyndigheten kan meddela närmare föreskrifter om villkor som ska tillämpas av distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren vid samfakturering. Villkoren ska utarbetas i samordning med nätinnehavarna och vid utarbetandet ska detaljförsäljarna samt berörda nätanvändare och andra parter på elmarknaden höras. Distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren ska vid samfakturering tillämpa de villkor som fastställts av Energimyndigheten.

Närmare bestämmelser om betalningstid och betalningsarrangemang mellan detaljförsäljaren och distributionsnätsinnehavaren samt de uppgifter som ska lämnas till enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln får utfärdas genom förordning av statsrådet.

105 j §

Distributionsnätsinnehavarens skyldighet att delta i samfakturering

Distributionsnätsinnehavaren är skyldig att delta i samfakturering på detaljförsäljarens begäran, om det har avtalats om samfakturering mellan detaljförsäljaren och slutförbrukaren.

Distributionsnätsinnehavaren kan för att trygga sina fordringar som hänför sig till samfaktureringen kräva att detaljförsäljaren ställer en säkerhet för eventuella fall av sådana brister eller försummelser i redovisningen av distributionsnätsinnehavarens fordringar som beror på detaljförsäljaren. Distributionsnätsinnehavaren kan vägra att ordna samfakturering, om detaljförsäljaren inte ställer en tillräcklig säkerhet. Distributionsnätsinnehavaren får kräva en säkerhet, om detaljförsäljarens kreditvärdighet enligt allmänt tillgängliga kriterier har försämrats. Detaljförsäljaren ska lämna distributionsnätsinnehavaren en utredning om sin kreditvärdighet.

Om det bedöms att det behövs en säkerhet, ska dess maximibelopp beräknas så, att det är en uppskattning av den mängd energi i kilowattimmar som detaljförsäljaren levererar inom distributionsnätsinnehavarens område under de följande tre månaderna multiplicerat med den genom-

Betänkande

snittliga skattepliktiga avgiften för distributionstjänsten i cent per kilowattimme och ökat med grundavgifterna för distributionstjänsten för de följande tre månaderna.

Behovet av säkerhet och säkerhetens belopp ska granskas på nytt senast när det sker väsentliga förändringar i villkoren för kravet på säkerhet eller i grunderna för säkerhetens belopp.

Distributionsnätsinnehavaren har rätt att avsluta samfaktureringen genom att meddela detaljförsäljaren om saken, om detaljförsäljaren väsentligen försummar sin betalningsskyldighet eller sina andra skyldigheter i anslutning till samfaktureringen. Distributionsnätsinnehavaren ska utan dröjsmål meddela slutförbrukaren om återgången till separat fakturering.

Distributionsnätsinnehavaren ska meddela Energimyndigheten att samfaktureringen upphör i enlighet med 5 mom. Energimyndigheten bedömer med anledning av meddelandet om detaljförsäljaren på grund av brott mot skyldigheterna i anslutning till samfakturering ska åläggas att avbryta samfaktureringen också med andra distributionsnätsinnehavare för en viss tid.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om ställande av en i 2 mom. avsedd säkerhet och om beräkningsgrunderna för säkerheten samt om förfarandet som ska iakttas vid avslutande av samfakturering enligt 5 mom.

105 k §

Indrivning av en fordran som faktureras genom samfakturering

Detaljförsäljaren har utan särskilt avtal rätt att hos slutförbrukaren driva in distributionsnätsinnehavarens andel av den gemensamma fakturan och vara fordringsägare för den gemensamma fakturan. Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag om sekretessbelagda uppgifter har nätsinnehavaren rätt att ge detaljförsäljaren de uppgifter som är nödvändiga för att på ett ändamålsenligt sätt driva in den gemensamma fakturan. Bestämmelser om skydd för personuppgifter som erhållits för indrivning utfärdas särskilt.

I den gemensamma fakturan ska detaljförsäljarens och distributionsnätsinnehavarens andelar specificeras så att slutförbrukaren vid behov kan rikta sin betalning eller kräva att den riktas endast till endera andelen. Distributionsnätsinnehavaren får inte driva in fordringar som gäller en gemensam faktura direkt hos slutförbrukaren eller ha någon annan att driva in dem under den tid detaljförsäljaren är fordringsägare. En betalning som slutförbrukaren gör till detaljförsäljaren är giltig gentemot distributionsnätsinnehavaren. Också ett avtal mellan slutförbrukaren och detaljförsäljaren om betalningstiden, betalningssättet eller något annat arrangemang som hänför sig till betalningen av en fordran binder distributionsnätsinnehavaren.

Vid indrivning av en fordran som faktureras genom samfakturering ska detaljförsäljaren eller den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet informera konsumenten om vem konsumenten kan kontakta för att avtala om eventuella betalningsarrangemang. Vid indrivning av fordringar som faktureras genom samfakturering iakttas i övrigt lagen om indrivning av fordringar (513/1999). Tillsyn över iakttagandet av författningar som gäller indrivning av fordringar som faktureras genom samfakturering utövas av konsumentombudsmannen, om indrivningen gäller en konsumentfordran.

Detaljförsäljaren eller den som handlar på uppdrag av detaljförsäljaren ansvarar för den i 103 § avsedda varningen om att eldistributionen eller elleveransen kommer att avbrytas. Detaljförsäljarens försummelse att redovisa andelen distributionsavgifter till distributionsnätsinnehavaren av orsaker som inte beror på slutförbrukaren utgör inte en i 102 eller 103 § avsedd grund för att avbryta eldistributionen.

Betänkande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 49 a **och** 65 b §, ~~86, 86 a och 101 §, 103 § 5 mom. och 105 a, 105 c, 105 e och 105 i — 105 k §~~ träder dock i kraft först den 1 september 2026.

~~Det 87 § 4 mom. som upphävs genom denna lag tillämpas till och med den 31 augusti 2026.~~

~~De bestämmelser i denna lag som gäller i 105 i § avsedd samfakturerings får inte tillämpas till skada för en slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten på ett avtal som ingåtts med stöd av 87 § 4 mom. före den 1 september 2026.~~

Bestämmelserna i 92 a § i denna lag tillämpas inte på avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (498/2023) 1 §, 2 § 4 punkten samt 5 och 8 §, samt
fogas till 2 § en ny 5 punkt som följer:

1 §

Jämförelseverktyg för elleveransavtal

Energimyndigheten ska upprätthålla en webbplats med vars hjälp slutkunder kan jämföra de elleveransavtal detaljförsäljare erbjuder, inklusive elleveransavtal med dynamiska priser och detaljförsäljares köpeanbud för den el som slutkunderna själva producerar.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *avtal med dynamiska elpriser* ett avtal om leverans av el mellan en detaljförsäljare och en slutkund som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna, med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

Betänkande

5) *slutkund som använder egenproducerad förnybar energi* en slutkund som är verksam inom den egna på ett avgränsat område belägna fastigheten och som producerar förnybar el för egen användning och som får lagra eller sälja egenproducerad förnybar el, förutsatt att denna verksamhet för andra slutkunder än konsumenter som använder egenproducerad förnybar energi inte är slutkundens primära kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.

5 §

Anmälningsskyldighet för detaljförsäljare

En detaljförsäljare som registrerat sig för jämförelseverket ska meddela Energimyndigheten de priser och villkor för detaljförsäljning, eller om det är fråga om ett elleveransavtal med dynamiska priser eller något annat elförsäljningsavtal som bygger på en variabel storhet, de grunder för hur priserna bestäms enligt vilka detaljförsäljaren säljer eller tillhandahåller el till konsumenter och slutkunder med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar.

En i 1 mom. avsedd detaljförsäljare ska meddela Energimyndigheten inköspriserna eller grunderna för fastställandet av inköspriset samt andra villkor utifrån vilka detaljförsäljaren erbjuder sig att köpa el som matats in i nätet av en slutkund som använder egenproducerad förnybar energi.

Anmälan får inte innehålla någon sådan osann eller vilseledande information som avses i 2 kap. 6 § i konsumentskyddslagen (38/1978), som kan leda till att konsumenten eller slutkunden fattar ett sådant köpbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter om priser för detaljförsäljning och inköspriser eller grunderna för hur priserna bestäms samt om andra villkor för avtalen som ska ges in till myndigheten, hur uppgifterna ska specificeras och hur de ska lämnas.

8 §

Publiceringsförbud för viss tid

Energimyndigheten kan besluta om publiceringsförbud i jämförelseverket för en viss tid om högst sex månader för elleveransavtal som en detaljförsäljare erbjuder eller för köpebud som avses i 5 § 2 mom. En förutsättning för publiceringsförbud är att detaljförsäljaren upprepade gånger till jämförelseverket har lämnat sådana osanna eller vilseledande uppgifter som avses i 5 § 3 mom. om elleveransavtal som detaljförsäljaren erbjuder. Energimyndigheten ska innan ett publiceringsförbud meddelas varna detaljförsäljaren för att dess verksamhet kan leda till att ett publiceringsförbud meddelas om detaljförsäljaren fortsätter med sådan verksamhet som utgör en förutsättning för ett publiceringsförbud för viss tid.

Energimyndigheten kan begära ett utlåtande av konsumentombudsmannen över en detaljförsäljares verksamhet innan detaljförsäljaren meddelas en varning eller ett publiceringsförbud.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande

Helsingfors 19.3.2025

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Ville Kaunisto saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Lotta Hamari sd
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Miapetra Kumpula-Natri sd
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
medlem Juha Viitala sd
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.